

Tabulka č. 9 Vyučovací strategie (podíl učitelů v %)

Způsobilosti	vyl. lok.	srov. šk.
Zapojit rodinu žáků do výchovně-vzdělávacího procesu.	69,1	63,7
Podporovat aktivní učení se u sociokulturně znevýhodněných žáků.	59,0	69,3
U sociokulturně znevýhodněných dětí rozvíjet samostatnost.	43,9	34,1
Podporovat rozvoj komunikačních kompetencí u sociokulturně znevýhodněných žáků.	38,8	48,6
Posouvat vyučování za hranice třídy a podněcovat u žáků zvědavost.	32,4	27,9
Integrovat osobní zkušenosti sociokulturně znevýhodněných žáků tak, aby dokázali vnímat vzájemné vztahy mezi osvojovanými pojmy a každodenními zkušenostmi.	31,7	30,7
Využívat informační a komunikační technologie podporující individuální rozvoj sociokulturně znevýhodněných žáků.	12,2	14,5
Využívat kompetencí, které si sociokulturně znevýhodnění žáci osvojili v rodině jako základu jejich dalšího rozvoje.	10,1	10,1

Při hodnocení potřeb v oblasti vyučovacích strategií uváděli učitelé nejčastěji potřebu schopnosti zapojit rodinu do výchovně-vzdělávacího procesu a schopnosti podporovat aktivní učení se u sociokulturně znevýhodněných žáků (v této oblasti vyjádřili ve větší míře tuto potřebu učitelé ve srovnávacích školách).

Syndrom vyhoření u učitelů

Pro zjišťování syndromu vyhoření u učitelů byl využit nejčastěji nástroj aplikovaný v zahraničí – Maslach Burnout Inventory (MBI), který byl přeložen do češtiny. Syndrom vyhoření je složitým psychologickým konstruktem, proto jsou subškály (emocionálního vyčerpání, depersonalizace, osobního uspokojení) kombinovány tak, aby postihly více oblastí, a nezjišťuje se celkový skóre. Protože pocity vyhoření jsou vnímány jako kontinuum, MBI měří na každé škále úroveň vyhoření ve třech stupních – vysoký, mírný, nízký. Pro emocionální vyhoření a depersonalizaci korespondují vysoké hodnoty s vysokým stupněm vyhoření, naopak u osobního uspokojení korespondují s vyhořením nízké hodnoty.

Učitelé měli v dotazníku uvést, jak často u nich dochází k nabízeným 22 situacím. Následně byl pro škálu emocionálního vyčerpání a škálu osobního uspokojení vytvořen součtový index (součet skóre z jednotlivých položek). Škála depersonalizace vykazovala nízkou míru vnitřní konzistence, proto nebyla zahrnuta do výsledků.

Hodnoty dílčích škál indexu vyhoření se statisticky nelišily u učitelů ze škol ve vyloučených lokalitách a ve školách srovnávacích. Podle norem zpracovaných v USA a používaných i v jiných zemích (bohužel normy pro ČR nejsou k dispozici) bylo zjištěno, že v obou typech škol existuje stejný podíl učitelů, kteří jsou ohroženi syndromem vyhoření. Vysokou míru emocionálního vyčerpání udává 10 % učitelů. Naopak velmi nízký stupeň osobního uspokojení uvádí 21 % učitelů. To platí pro oba typy škol.

1.4 Dotazník pro žáka

Ve školách ve vyloučených lokalitách byl zadán dotazník žákům 6. a 8. ročníku (celkem 235 žáků). Dotazník nebyl zadáván ve srovnávacích školách z důvodu dostupnosti dat z jiných šetření (CLOSE, PISA 2012).